

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14004797>

BASKETBOLDA O'YIN TAKTIKASI

Amirkulov Otabek Ismoilovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM katta o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada professional basketbolchilar o'rganishlari kerak bo'lgan Basketbol o'yinining taktikalari haqida ma'lumot berilgan.

***Kalit so'zlar.** basketbol, hujum taktikasi, himoya taktikasi, Pick-and-roll, zona himoyasi, man-to-man.*

ТАКТИКА ИГРЫ В БАСКЕТБОЛЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлена информация о тактике игры в баскетбол, которую должны освоить профессиональные баскетболисты.

***Ключевые слова:** баскетбол, наступательная тактика, защитная тактика, пик-н-ролл, зонная защита, личный контакт.*

GAME TACTICS IN BASKETBALL

ANNOTATION

This article provides information about the tactics of the basketball game that professional basketball players should learn.

***Keywords:** basketball, offensive tactics, defensive tactics, Pick-and-roll, zone defense, man-to-man.*

Kirish.

Basketbol jahon bo'ylab mashhur sport turi bo'lib, o'yinchilar mahorati va jismoniy tayyorgarligi bilan bir qatorda murakkab taktikalardan foydalanishni talab qiladi. O'yin davomida jamoaning muvaffaqiyati ko'p jihatdan hujum va himoya taktikasiga bog'liqdir. Ushbu maqolada basketbolda o'yin taktikasining asosiy turlari, ularning rivojlanish tarixi va hozirgi zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi.

Taktika deb muayyan texnik xususiyatga ega vaziyat talablariga javob beruvchi (raqibni chalg'itish, harakat usuli yoki yo'nalishini o'zgartirish va h) samarali mazmunga ega harakat usulini qo'llash orqali raqobatli musobaqada (baxsda, olishuvda, tanlovda) g'alabaga erishish san'atiga aytiladi. Barcha sport turlari kabi basketbolda ham har bir o'yinga bo'lajak raqib jamoa o'yinchilari imkoniyatlari, ulaming sirasrorlari, o'yin uslubi haqidagi maTumotlami bilgan holda bir necha variantli taktik rejalar tuziladi va real o'yin-vaziyatlariga qarab shu taktik rejalaming eng maqbul (samarali) variantidan foydalaniladi. Strategiya qisqa (bir o'yinga) va uzoq (musobaqa siklari yakunigacha) muddatlarga tuziladigan, o'z tarkibiga jamoani g'alabaga olib boradigan taktik rejalar majmuasini kiritgan loyihani ifodalaydi [1].

Materiallar va metodlar.

Maqolada basketbolda qo'llaniladigan taktikalarning tahlili uchun amaliy kuzatuvlar va professional basketbol jamoalari o'yinlarining video tahlili amalga oshirildi. O'yinlar davomida hujum va himoya usullariga alohida e'tibor berilib, o'yinchilar harakatlari va jamoa sifatida ishlashlari o'rganildi. Maqolada zamonaviy analitik usullar, xususan, basketbol statistikasidan foydalanildi.

Natijalar.

Olingan ma'lumotlar tahlili natijasida quyidagi asosiy taktikalarning basketbol o'yiniga ta'siri aniqlandi:

Hujum taktikalari:

Pick-and-roll — bu usul o'yinchilarga raqib himoyasini buzish imkonini beradi. Kuzatilgan jamoalarda bu taktika o'yinning 35-40% da ishlatilgan.

Iso (Isolation) taktikasi — jismoniy kuchli yoki texnik jihatdan ustun o'yinchiga asoslangan yakkama-yakka holat.

Himoya taktikalari:

Zona himoyasi — raqib o'yinchilarni hudud bo'yicha taqsimlash orqali hujumni cheklash taktikasidir. O'yinlarda zonali himoya yuqori samaradorlikni ko'rsatdi.

Man-to-man — har bir himoyachi o'ziga tayinlangan o'yinchiga qarshi himoyalanaadi. Bu taktika individual mahoratga ko'proq tayanadi.

Tahlil va muhokama.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, hujum va himoya taktikalari basketbol jamoalarining o'yindagi muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi. **Pick-and-roll** hujum strategiyasi juda samarali bo'lib, u hujumchilarni erkin joylashishga yordam beradi. Shuningdek, raqibga qarshi individual o'yin uslubini ishlab chiqish uchun **Iso taktikasidan** foydalanish, kuchli individual o'yinchilarga ega jamoalarda muvaffaqiyat keltiradi.

Himoyada esa **zona himoyasi** raqibning tashqi o'yinini cheklaydi, ayniqsa raqib kam kuchli o'yinchilardan iborat bo'lsa. Biroq, **man-to-man** himoya taktikasini kuchli jismoniy tayyorlangan jamoalar afzal ko'radi.

Xulosa.

Basketbolda o'yin taktikasi murakkab bo'lib, jamoa o'yiniga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Hujum va himoya taktikalari to'g'ri tanlanganda, jamoa muvaffaqiyatini oshirishda katta ahamiyatga ega bo'ladi. Ushbu maqolada keltirilgan tahlillar murabbiylarga va basketbol jamoalariga taktikalarning to'g'ri tanlash bo'yicha yo'nalishlar beradi va zamonaviy basketbolda muvaffaqiyatga erishishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan strategik yondashuvlar haqida tushunchani kengaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. A.A.Pulatov, F.V.Ganiyeva, B.M.Miradilov, D.T.Xusanova, F.A.Pulatov. Basketbol nazariyasi va uslubiyoti. Toshkent – 2017 y. 349 b.
2. Nurimov R.I .Sovershinstvovanie uchebno-trenirovochnogo protsessa futbolistov.Toshkent-2001.
3. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. GOLDEN BRAIN, 2(16), 26-30.
4. Asror o‘g‘li, A. O. (2024). RAQAMLI MUHITDA INKLYUZIV TA’LIM. ALOHIDA TA’LIMGAMUHTOJ TALABALAR UCHUN IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR. Modern education and development, 11(3), 173-179.
5. Asror o‘g‘li, A. O., & Hamza o‘g‘li, M. O. (2024). ONLAYN TA’LIM O‘QITUVCHILARNI BAHOLASHDA KASBIY FAOLIYAT SOHASI SIFATIDA: ELEKTRON KURSLARDAN, MOOCLARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI. Modern education and development, 11(3), 166-172.
6. Botirovich, X. S. (2024). RAQAMLI MUHITDA O‘QITISH TEXNOLOGIYALARI VA MODELLARI. Modern education and development, 11(3), 155-161.
7. Iskandar o‘g‘li, S. B., & Hamza o‘g‘li, M. O. (2024). TA’LIMNING TURLI DARAJALARIDA ONLAYN TA’LIMNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK JIHATLARI. Modern education and development, 11(3), 133-140.
8. Botirovich, X. S., Murodullo o‘g‘li, J. O. T., & Iskandar o‘g‘li, S. B. (2024). PYTHON DASTURLASH TILINING KELIB CHIQISHI. Modern education and development, 11(3), 120-126.
9. Abduvaliyev, A. A., & Sunatov, J. T. (2024). IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA TREND MEZONIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI. Экономика и социум, (2 (117)-1), 69-73.

10. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. *Modern Science and Research*, 3(5), 191-195.
11. Madatov, Q. (2024). C++ PROGRAMMING LANGUAGE OPERATOR USAGE AND THEIR TYPES AND MAIN FUNCTIONS. *Models and methods in modern science*, 3(1), 244-254.
12. Madatov, Q. (2024). C# VA .NET CORE PLATFORMASI C# DASTURLASH TILINING OPERATORLARI QO‘LLASH VA ULARNING TURLARI HAMDA ASOSIY VAZIFALARI. *Естественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования*, 3(1), 59-67.
13. Маматова, Г. (2023). Цифровой университет: стратегия создания умной инфраструктуры в высших учебных заведениях Узбекистана. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 296-312.
14. Mamatova, G. (2023). OLIY TA‘LIM MUASSALARINING RAQAMLI FAOLIYATI hamda KELAJAK KADRLARINI TAYORLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR va SUN‘IY INTELEKTNI QO‘LLASH JARAYONLARI. KELAJAK KASBLARI. *Interpretation and researches*, 1(7).
15. Sa‘dullayev, A., Abdurazzoqov, S., & Asadullayeva, M. (2024). MARKETING OF SOCIAL NETWORKS IN THE MODERN WORLD ROLE IN THE FIELD. *Talqin va tadqiqotlar*.
16. Iskandar o‘g‘li, S. B. (2024). VIRTUAL O‘YINLARNING YOSHLAR ONGGIGA TA‘SIRI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 31-35.
17. Bozarov, F. (2024). ANALOGICAL AND DIGITAL SCHEMATICS: A COMPREHENSIVE OVERVIEW. "Science Shine" International Scientific Journal. извлечено от <https://science-shine.uz/index.php/ilmnuri/article/view/1082>
18. Sa‘dullayev, A., Abdurazzoqov, S., & Asadullayeva, M. (2024). MARKETING OF SOCIAL NETWORKS IN THE MODERN WORLD ROLE IN THE FIELD. *Talqin va tadqiqotlar*.